

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Використання штучного інтелекту в традиційних категоріях кримінального права України. *Науковий вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. URL: <https://vakp.nlu.edu.ua/article/view/281123>
3. Напрями використання штучного інтелекту в кримінальних провадженнях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. URL: <https://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/353208>

Южека Роман Сергійович,
здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра Вищого інституту
релігійних наук св. Томи Аквінського
Науковий керівник:
Отець д-р Михалків
Руслан Степанович,
викладач Вищого інституту
релігійних наук св. Томи Аквінського

МОРАЛЬНІ ВИМІРИ ВІРИ АВРААМА: ПОСЛУХ, СВОБОДА ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Моральні виміри віри Авраама – послух, свобода та відповідальність – складають ядро його духовного й морального образу, що робить його взірцем для всіх поколінь віруючих. Таке виділення трьох критеріїв не є самозрозумілим, тому його справді варто або обґрунтувати, або уточнити як аналітичний вибір. У біблійному тексті немає прямої формули «послух, свобода і відповідальність» як системи, але ці виміри впливають із самого наративу про Авраама і часто використовуються в богословській та філософській інтерпретації як спосіб структурувати його досвід.

Послух є найбільш очевидним і безпосередньо засвідченим у тексті. Авраам реагує на Божє слово дією: «відправивсь Аврам, як сказав був до нього Господь, і з ним пішов Лот. Аврам же *мав* віку сімдесят літ і п'ять літ, як виходив з Харану» (Бут. 12:4). Цей мотив досягає кульмінації в історії з Ісааком (див. Бут. 22). Тому послух – це базовий, текстualmente очевидний вимір віри.

Свободу не названа прямо, але вона впливає з характеру цього послуху. Авраам не представлений як той, кого примушують; він відповідає на поклик. У цьому сенсі його дія є вільною відповіддю, а не механічним виконанням. Саме так цей сюжет часто читається у

філософській традиції – наприклад, у Серен К'єркегор, який розглядає Авраама як приклад особистого, внутрішнього акту віри, що не зводиться до зовнішнього закону.

Відповідальність з'являється як наслідок поєднання перших двох. Якщо послух є вільним, тоді він несе в собі відповідальність. Авраам не просто «виконує», а приймає рішення, яке має моральну вагу. Це видно, зокрема, у сцені заступництва за Содом (див. Бут. 18:23–33), де він вступає в діалог із Богом, тобто поводить як моральний суб'єкт, а не лише виконавець волі.

Отже, ці три категорії можна зрозуміти як взаємопов'язану структуру:

- послух описує форму його віри (він слухається Бога),
- свобода – спосіб цього послуху (він робить це не під примусом),
- відповідальність – наслідок (він сам несе вагу свого вибору).

У біблійній традиції віра не розглядається як абстрактне або пасивне переконання, а як активний процес взаємодії людини з Богом, у якому моральні якості виявляються у конкретних діях, виборах та внутрішньому ставленні. У випадку Авраама ці виміри тісно переплетені, утворюючи цілісну структуру моральної віри, де довіра до Бога стає підставою для етичних рішень і духовного зростання.

Послух Авраама – перший і найочевидніший моральний вимір його віри. Він виявляється не у механічному виконанні наказів, а у глибокому внутрішньому прийнятті Божої волі. Класичними прикладами послуху є його готовність залишити рідну землю на знак довіри до Божого покликання та виконати наказ принести в жертву Ісаака. Послух Авраама не зводиться до зовнішньої форми виконання наказів; він відображає внутрішню гармонію між волею Бога і свідомим вибором людини. Це показує, що моральний послух виявляється тоді, коли людина усвідомлює мету своїх дій, зберігає свободу вибору і здійснює його не з примусу, а з любові та довіри. Через послух віра Авраама перетворюється на моральний орієнтир, який поєднує духовну відданість з етичним усвідомленням [1].

Свобода є другим ключовим виміром віри Авраама. У біблійній традиції віра не вважається автоматичною реакцією на божественне Одкровення, вона потребує усвідомленого вибору. Авраам, залишаючи рідну землю, вирушаючи в невідомість, погоджуючись на нелогічні і важкі рішення, демонструє здатність до автономного морального вибору. Свобода віри виявляється у здатності ставитися до Божої волі як до життєвої опори, а не як до обмеження власних прагнень. Водночас свобода Авраама не є незалежністю від Бога, а радше внутрішньою здатністю добровільно підкорятися Його волі, зберігаючи при цьому моральну відповідальність за власні дії. Отже, віра в його випадку є динамічним поєднанням особистої свободи та духовного послуху [1].

Відповідальність є третім, не менш важливим, виміром моральної віри Авраама. Його рішення не обмежуються лише особистими благами чи страхами; вони мають наслідки для інших людей і для виконання Божих обітниць. Приклад жертви Ісаака демонструє, що відповідальність у віруючого не зводиться до страху перед покаранням, а виявляється у здатності прийняти на себе наслідки власного вибору, довіряючи Божій волі. Відповідальність віри Авраама охоплює як моральний, так і духовний вимір: він відповідає за виконання Божого закону, за формування потомства, обраного для здійснення обітниць, і за моральний приклад, який він залишає для нащадків. Віра тут постає як активне моральне зобов'язання, що передбачає усвідомлення значущості кожного рішення, кожного вчинку та їхніх наслідків у Божому плані [2].

Поєднання послуху, свободи та відповідальності створює цілісний моральний образ віри Авраама. Його довіра до Бога не є сліпою покорою, а внутрішньо усвідомленим моральним актом, що поєднує духовну зрілість з етичним усвідомленням. Ці три виміри взаємопов'язані: послух без свободи стає примусовим виконанням наказів, свобода без послуху може перетворитися на егоїстичний вибір, а відсутність відповідальності робить віру поверховою і формальною. У випадку Авраама вони взаємодіють, створюючи приклад моральної зрілості, де віра стає не лише духовним, а й етичним орієнтиром для людини. І віра є спасіння людини від смерті, відсутність у людини віри приводить до її смерті (духовної), щоб цього не відбулося Бог відкрив людині Слово Боже [3].

Отже, моральні виміри віри Авраама – послух, свобода та відповідальність – розкриваються як інтегральні складові його духовного життя. Вони демонструють, що справжня віра вимагає внутрішньої зрілості, здатності до самопожертви й довіри, яка не обмежується релігійними формами, а виявляється в конкретних моральних рішеннях. Приклад Авраама стає універсальним орієнтиром для осмислення віри як моральної категорії, що формує духовність та етичну поведінку людини в усіх історичних і культурних контекстах.

Список використаних джерел

1. Що саме є «стрибок віри» К'єркегора і як він порівнюється/контрастує з Паскалем Парі? [Електронний ресурс]. URL: https://www.reddit.com/askphilosophy/comments/yo0rtv/what_exactly_is_kierkegaards_leap_into_faith_and/?tl=uk (дата звернення: 28.04.2026).
2. Тейлор Дж. Уеслі. Біблійна основа для інтеграції віри в освітній процес. *Інтеграція віри в освітній процес* : збірник статей. Київ : Видавець Цибульська, 2024. [Електронний ресурс]. URL: https://info.adventist.ua/wp-content/uploads/2024/07/Integratsiya_viry_v_osvitnij_protsets.pdf (дата звернення: 29.04.2026).
3. Хом'як А. В. Вчення про смерть і воскресіння у працях святих отців каппадокійців через призму сучасного богослов'я: наукова праця. Київ : КПБА, 2019. [Електронний ресурс]. URL: https://kpba.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/MR_Homak_A.pdf (дата звернення: 30.04.2026).